

VYŠETŘENÍ NESNÁŠENLIVOSTI LEPKU – CELIAKIE

Okruh 4

Když se řekne nesnášenlivost lepku (celiakie), většina lidí si představí problémy s trávicím traktem - průjemy, zvracení, opoždění vzrůstu u dětí. Většina případů tohoto onemocnění v populaci tyto příznaky ale nemusí mít - je to třeba jen únava, opožděná puberta, psychické problémy-např. deprese, poruchy menses, neplodnost, spontánní potraty a jiné. Kdo by hledal problém v nesnášenlivosti lepku? I z tohoto důvodu proto většina případů celiakie nebývá rozpoznána, i když způsobuje pacientům vážné problémy - v ČR odborníci odhadují, že je to až 90% případů! Právě laboratorní vyšetření poskytuje dobře dostupný nástroj, jak informaci ke svému zdravotnímu stavu získat.

Celiakie je chronické autoimunitní onemocnění způsobené nesnášenlivostí lepku (glutenu), který je součástí bílkoviny obilnin. Onemocnění, které přetrvává celoživotně, má určitý genetický předpoklad a pro jeho manifestaci je nutná konzumace lepku. Nepostihuje pouze trávicí ústrojí, u geneticky vnímavých jedinců může dojít i k autoimunitnímu poškození nejen střeva, ale i jater, štítné žlázy, kůže, kloubů, mozku či srdce. V současnosti tuto nemoc neumíme vyléčit, potíže však zmizí po striktním vyloučení lepku z potravy. V evropských zemích trpí chorobou asi 1% populace. Jen 10% postižených v ČR je evidováno, 90% těchto pacientů není vyšetřeno a rozpoznáno! Tito „rozpoznaní“ pacienti jsou většinou zachyceni již v dětství, většinou mají příznaky postižení trávicího ústrojí, tedy projevy **KLASICKÉ celiakie**. Často se jedná o první projevy v dětském věku - průjem, nauzea, zvracení, bolest břicha, úbytek na váze, neprospívání, nadýmání. *U těchto pacientů prokážeme v laboratorním vyšetření specifické protilátky, mají změny na střevní sliznici.*

v naší péči

Většina dospělých „nerozpoznaných“ pacientů ale nemá gastrointestinální symptomy, trpí tzv. **NEKLASICKOU formou celiakie**. Vyskytuje se ale i u dětí, dominuje zde zejména malý vzrůst vzhledem k věku. Pacienti - děti i dospělí mohou mít kožní projevy dermatitidy, nebo jediným projevem celiakie může být anemie z nedostatku železa (hypochromní anemie). Také opožděná puberta, menstruační poruchy, ale i neplodnost a spontánní potraty by měly vést k testování, zda problémem není celiakie. Problémy mohou být i neurologické či psychické, depresivní stavy včetně těžších forem někdy i se sebevražednými tendencemi. *U těchto pacientů prokážeme v laboratorním vyšetření specifické protilátky, mají změny na střevní sliznici.*

Další skupinou pacientů jsou ti, kteří nemají výrazné problémy, trpí kupříkladu jen vyšší únavou, kterou si vysvětlují například pracovním vyčerpáním. Tento stav se označuje jako **SUBKLINICKÁ (dříve tichá) celiakie**. *U těchto pacientů prokážeme v laboratorním vyšetření specifické protilátky, mají změny na střevní sliznici.*

Pak je zde i skupina pacientů, kteří *mají v laboratorním vyšetření protilátky, ale nemají ještě změny na střevní sliznici (nebo biopsie nepostihla postižený úsek střeva)* a nemají žádné potíže. U této tzv. **POTENCIÁLNÍ celiakie** se příznaky celiakie ve výše uvedených podobách mohou teprve rozvinout.

Dalším možným stavem je **intolerance lepku (prostá)** (neceliakální glutenová sensitivity, NCGS), která by neměla být zaměňována s celiakií. Obtíže nespecifického charakteru – migrény, průjmy, nadýmání, únava se dostávají za několik hodin až dní, nedochází k aktivaci enzymu transglutaminázy a rozvoji celiakie, ostatní laboratorní nálezy zatím nejsou přesvědčivé. Další možnou reakcí je i alergie na pšeničné antigeny, kde lze prokázat protilátky třídy IgE (tuto kategorii poruchy zde již neupřesňujeme).

Diagnostika klasické celiakie:

- specifické protilátky proti tkáňové transglutamináze třídy IgA
- stanovení celkového IgA v séru
- Anti-deamidovaný gliadinový peptid (DGP IgG)

V případě snížené hladiny IgA protilátek je třeba vyšetřit protilátky proti tkáňové transglutamináze a protilátky proti endomyziu ve třídě třídy IgG.

Diagnóza celiakie je závažná, představuje totiž nutnost celoživotní diety. Závažnost vyplývá i z toho, že u pacienta mohou být autoimunitními procesy postiženy i další orgány. Proto je doporučeno po prvním vyhledávacím laboratorním vyšetření dále již postupovat pod vedením lékaře, kde vzhledem k závažnosti diagnózy je doporučeno ještě laboratorní vyšetření opakovat nebo dále doplnit vyšetřením střevní sliznice.

Podstatné a primární je u možných příznaků na toto onemocnění myslet a stav relativně nenáročným laboratorním vyšetřením jako prvním krokem ozřejmit.

Jak je toto vyšetření hrazeno?

Pokud vyšetření ordinuje lékař, je hrazeno z prostředků veřejného zdravotního pojištění. Možnosti základního vyšetření pro samoplátce uvádíme níže, ceny vyšetření viz Ceník na tomto webu.

1. odběr dospělý / dítě
2. protilátky proti tkáňové transglutamináze třídy IgA, IgG
3. Anti-deamidovaný gliadinový peptid (DGP IgG)

v naší péči

Jak se připravím k odběru? Odběr se provádí nalačno ze žilní krve. Odběr se většinou provádí ráno, pacient by neměl odpoledne a večer před odběrem jíst tučná jídla, večeře by měla být přibližně 10-12 hodin před odběrem. Ráno před odběrem nesnídat, nekouřit, je dobré vypít tak ¼ litru vody či neslazeného čaje.

Za jak dlouho mohu očekávat výsledky? Výsledky lze vyzvednout za 5 pracovních dní po odběru krve.

Pro případné konzultace lze vyhledat Vašeho lékaře, též lze doporučit jedno z největších soukromých zdravotnických zařízení v České republice **EUC Premium**. Poskytuje nadstandardní zdravotní péči na moderních klinikách v Praze a Brně – kontakt tel. +420 222 300 300, <https://www.eucpremium.cz/>. Nadstandardní úroveň péče poskytuje i klinika **Canadian Medical Care**, kontakt tel. +420 235 360 133, <http://www.cmcpraha.cz/>. Svého nejbližšího lékaře můžete též vyhledat na www.euc.cz. Společnost EUC patří k nejvýznamnějším poskytovatelům ambulantní péče s působností v celé ČR.

více na [www. euclaboratore.cz](http://www.euclaboratore.cz)

Péče o zdraví je nejlepší investice!

v naší péči